

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 256/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených Mgr. Michalom Mozolíkom, advokátom, Palárikova 1449, Čadca, proti uzneseniu Okresného súdu Čadca č. k. 12 C 71/2019-216 z 20. januára 2023 a uzneseniu Okresného súdu Čadca č. k. 12 C 71/2019-198 z 31. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľiek a skutkový stav veci

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. apríla 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok a základného práva na rovnosť pri ochrane vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) č. k. 12 C 71/2019-216 z 20. januára 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie vydané sudcom“) a uznesením okresného súdu č. k. 12 C 71/2019-198 z 31. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom“). Sťažovateľky navrhujú obe napadnuté uznesenia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých uznesení vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľky vystupovali v právnom postavení žalobkýň v 1. a 2. rade popri ďalších žalobcoch v spore o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Okresný súd rozsudkom z 9. septembra 2021 určil, že žalované nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi, žalobcom

priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Napadnutým uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom okresný súd uložil žalovaným nahradiť žalobcom trovy konania v celkovej výške 1 640,01 eur, pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny za 1 úkon právnej služby aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) z dôvodu, že hodnotu veci alebo práva nie je možné vyjadriť. Žalobcovia sa vo veci samej domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva, výsledok konania teda nezaložil vlastnícke právo priamo žalobcom s poukazom na rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. IV. ÚS 187/2018 a sp. zn. I. ÚS 58/2021.

3. Strany sporu napadli uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom sťažnosťami, ktoré boli napadnutým uznesením vydaným sudcom zamietnuté. K námietkam sťažovateľiek ako žalobkyní okresný súd uviedol, že išlo o spor, ktorého hodnotu nemožno vyjadriť v peniazoch, preto potvrdil záver o nutnosti aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

II.

Argumentácia sťažovateľiek

4. Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu podali sťažovateľky túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Okresný súd nesprávne identifikoval predmet sporu, keďže išlo o určenie vlastníckeho práva, pričom uvádzajú, že je úplne nepodstatné, či sa požaduje vlastníctvo nehnuteľností určiť žijúcim vlastníkom alebo do dedičstva nežijúceho vlastníka, pretože z dikcie znenia § 10 ods. 2 vyhlášky je podstatné znenie „hodnota veci, o ktorej vlastníctvo sa vedie spor“, a v tejto veci sa nepochybné viedol spor o vlastníctvo veci. Sťažovateľky priamo vysúdili pre seba vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, keď na základe deklaratórneho určovacieho súdneho rozhodnutia vstúpili do vlastníckeho práva žalovaných nehnuteľností späť k okamihu smrti poručiťky z titulu dedenia *ex lege*. Do potvrdenia dedičstva sú oprávnené spoločne a nerozdielne. V následnom nesorovom dedičskom konaní bude len potvrdené ich dedičstvo, vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, a to deklaratórnym rozhodnutím. Nebude potrebné žiadne ďalšie konštitutívne súdne rozhodnutie (ďalšia žaloba a spor o nárok).

b) Okresný súd nesprávne identifikoval, že predmet sporu nemožno peniazmi oceniť, preto je aj nesprávna aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, okresný súd mal tarifnú hodnotu veci určiť podľa § 10 ods. 2 vyhlášky. Okresný súd nesprávne poukázal na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 58/2021, keďže v tomto konaní po právoplatnom určení, že veci patria do dedičstva, nasledovalo ďalšie sporové konanie na rozdiel od situácie sťažovateľiek, ktoré ďalší súdny spor nevedú, dedičstvo im bude potvrdené v nesorovom konaní. Dedičia vstupujú do všetkých práv a povinností poručiťa priamo (teda aj do vlastníckeho práva k veci, o ktorú sa viedol spor) *ex lege* a sú z nich oprávnení momentom smrti poručiťa (kontinuita právnych vzťahov), a to spoločne a nerozdielne do potvrdenia dedičstva súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľiek o porušení označených základných práv napadnutými uzneseniami okresného súdu o výške náhrady trov konania, ktoré vychádzajú z nesprávneho ustanovenia vyhlášky, keďže okresný súd nesprávne identifikoval hodnotu predmetu sporu ako peniazmi neoceníteľnú, rozsudok okresného súdu deklaroval, že poručiteľ bol ku dňu smrti vlastníkom sporných nehnuteľností a sťažovateľky priamo vstúpili do práv a povinností poručiteľa.

III.1. K namietanému porušeniu označených základných práv uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom:

6. Sťažovateľky podanou ústavnou sťažnosťou napádajú aj uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom, proti ktorému podali sťažnosť zamietnutú uznesením vydaným sudcom okresného súdu. Opätovnému prieskumu napadnutého uznesenia vydaného vyšším súdnym úradníkom bráni princíp subsidiarity, keďže proti tomuto uzneseniu existoval dostupný prostriedok nápravy, a to podanie sťažnosti, ktorý sťažovateľky aj využili. Keďže na zabezpečenie účinnej ochrany svojich základných práv mali sťažovateľky k dispozícii účinný právny prostriedok nápravy (sťažnosť), bolo potrebné vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu, ktoré vydal vyšší súdny úradník, ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu (porov. I. ÚS 220/2021, III. ÚS 370/2021, III. ÚS 486/2021). Sťažovateľky navyše ani netvrdia, že by nejakú námietku nemohli uplatniť už v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka.

III.2. K namietanému porušeniu označených základných práv uznesením okresného súdu vydaným sudcom:

7. Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

8. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu) či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014).

9. V základnom konaní sa sťažovateľky popri ostatných žalobcoch domáhali určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiteľovi. Nemožno preto akceptovať ich argumentáciu o priamom nadobudnutí ich vlastníckeho práva na základe výsledkov sporového konania. Výrok rozsudku okresného súdu znel, že nehnuteľnosti označené v žalobe patria do dedičstva

po poručiteľke. Vlastnícke právo sťažovateľiek môže byť následne potvrdené až na základe výsledkov dedičského konania. Konanie o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva preto možno považovať za konanie, ktorého hodnotu nemožno peniazmi oceniť, a teda aplikácia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky je na mieste, čo potvrdzuje aj ustálená judikatúra ústavného súdu (I. ÚS 320/2017, I. ÚS 539/2020, I. ÚS 70/2021, I. ÚS 70/2021, IV. ÚS 229/2022).

10. Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľiek podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudcom nie je príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala porušenie označených práv a možnosť vyslovenia ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

11. S ohľadom na ústavnú udržateľnosť záverov okresného súdu vyslovených v napadnutom uznesení okresného súdu vydanom sudcom, ktoré zodpovedajú platnej právnej úprave, ako aj judikatúre ústavného súdu dotýkajúcej sa tejto problematiky, nemožno súhlasiť, že sťažovateľky mohli legitímne očakávať priznanie náhrady v nimi uplatnenej výške. Z uvedeného vyplýva, že nie je možné uvažovať ani o prípadnom porušení ich základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a aj v tejto časti je potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľiek odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

12. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľiek bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších ich návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu